

Nr 21.

Av herrar Gustafsson i Borås och Swedberg, *angående åtgärder för begränsande av skadeverkningarna av pyrotekniska leksaker m. m.*

Den alltmer tilltagande seden, eller oseden, att fira vissa högtider — särskilt påsk och nyår — med explosiva leksaker, knallskotti, knallskivor eller som de alltfört populärt kallas »ryska smällare», kan på grund av de olyckor som vållas vid dessa explosiva leksakers användning icke betraktas med likgiltighet. Följderna inskränker sig inte bara till psykiska skador av chockartad karaktär för särskilt äldre personer, utan barn och ungdom utsättes genom dessa varors användning ofta för olyckstillbud av allvarligare slag.

Farligast är givetvis de hemgjorda bomberna, som oftast består av patronhylsor fyllda av likaledes hemgjort krut, svart- eller vitkrut. Men inte heller de explosiva leksakerna, som tillhandahålles i affärer, är ofarliga. Läkare vitsordar, att i affärer inköpta smällare dessutom armeras med metallflisor för att ge bättre effekt och framför allt öka spänningen genom att faran ökas. Genom blotta tillverkningen och försäljningen av dessa smällare underhåller man och ger man sanktion åt själva seden.

En känd ögonläkare på ett av vårt lands största lasarett — dr G. F. Olson i Borås — skriver i samband med sin rapport om »påksmällarna»: »Även de i handeln förekommande smällarna är ingalunda ofarliga. Var och en kan ju förstå att en dylik exploderande tingest kan slänga i väg grus och andra partiklar med hård fart. Ögats hornhinna är ju bara en halv millimeter tjock och står man nära kan olycka ske.» Dr Olson redovisar vidare huru under de senaste åren flera barn fått bestående ögonskador till följd av s. k. påksmällare och nu får använda ögonprotes. Det är dock bara de svåraste fallen, som kommer under behandling på lasarett. Bortskjutna fingrar hör inte heller till ovanligheterna.

Samma rapporter ges från flera städer och samhällen. Från Höganäs, Hälsingborg, Åmål och Karlstad har erhållna uppgifter i ärendet givit belägg för vådorna av att barn får köpa och handha dylika explosiva föremål. Kopplas några smällare samman och armeras kan de vålla allvarliga olyckor.

I en del län har länsstyrelserna på polismyndigheternas begäran utfärdat förbud mot försäljning av pyrotekniska artiklar viss tid före helger. Dylika förbud har dock visat sig mindre effektiva enär vederbörande kringgått förbudet genom att göra inköp från andra orter.

Att komma till rätta med ovan berörda sak torde inte vara lätt. Ansvaret faller till stor del på de äldre, men samhället kan inte frita sig från ansvaret. De ideliga rapporterna om olyckor med stympningar som följt motiverar ett ingripande från samhällets sida.

Totalförbud mot all försäljning och tillverkning av explosiva varor av här nämnd karaktär kan synas vara att tillgripa hårda medel. Skulle en prövning av frågan ge vid handen, att någon annan utväg icke finnes, bör med hänsyn till skadeverkningarna emellertid även ett sådant förbud nog övervägas.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en utredning om vilka åtgärder som kan vidtagas i syfte att begränsa skadeverkningarna av barns användande av pyrotekniska och explosiva leksaker.

Stockholm den 13 januari 1954.

Ax. Gustafsson

i Borås.

Ruben Swedberg.